

APROBAT
Prin Hotărârea
Adunării Generale a Procurorilor
nr. 4 din 27 mai 2016

C O D U L
DE ETICĂ AL PROCURORILOR

PREAMBUL

Adunarea generală a procurorilor, în virtutea competențelor sale în domeniul eticii profesionale, reține:

Organizarea și administrarea sistemului justiției, din care Procuratura face parte de drept, urmează a fi inspirată de respectarea dreptului oricărei persoane la un proces echitabil și public, în fața unei instanțe independente și imparțiale în condiții de egalitate în fața Legii. Aceste principii și drepturi fundamentale sunt în mod egal recunoscute sau transpuse în instrumente internaționale și regionale referitoare la drepturile omului, în prevederi naționale constituționale și legislative.

Procurorilor le revine un rol fundamental în administrarea justiției, iar regulile care le sunt aplicabile în exercitarea importanțelor lor atribuții trebuie să încurajeze respectarea și îndeplinirea de către ei a principiilor mai sus menționate, contribuind astfel la o justiție penală echitabilă și asigurând o protecție reală a cetățenilor în fața fenomenului infracțional.

Un corp de procurori competent, independent și imparțial este de asemenea esențial pentru ca justiția penală să își îndeplinească rolul în susținerea statului de drept și a constituționalismului. Respectarea statului de drept impune cele mai înalte standarde etice și profesionale în comportamentul procurorilor, atât în serviciul cât și în afara acestuia, capabile să aducă cetățenilor încredere în justiție. Astfel, față de procurori, sunt înaintate un șir de cerințe morale și de conduită specifice, o parte dintre ele fiind incluse în acte normative, altele urmând a fi însușite și respectate ca deziderate ale eticii profesionale.

Fiind conștienți de necesitatea asigurării de mecanisme eficiente pentru a li se facilita tuturor persoanelor accesul la justiție și la tratament echitabil,

DECLARĂM statul de drept, demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, de rând cu independența, imparțialitatea și integritatea procurorilor valori supreme ale profesiei și ținând cont de valorile în cauză,

ADOPTĂM Codul de etică al procurorilor, cuprinzând reguli de conduită asumate de întreg corpul de procurori.

Preambul introdus prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr.1 din 22.02.2019

I. PREVEDERI GENERALE

1. Sarcina Procuraturii Republicii Moldova este de a contribui la respectarea ordinii de drept, efectuarea justiției, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei și societății.

2. Procurorul reprezintă autoritatea publică care, în numele societății și al interesului public, asigură aplicarea legii, ținând cont de drepturile persoanei și eficiența justiției.

3. Codul de etică al procurorilor (*în continuare: Codul*) este un document public, care stabilește principiile și standardele de etică profesională obligatorii pentru procurori. Acesta conține norme de conduită ale procurorului în exercitarea atribuțiilor de serviciu și în viața privată.

4 Misiunea procurorului implică așa virtuți ca dreptatea, exigența, curajul, probitatea, diligența. Posesia acestor calități trebuie să fie un criteriu determinant în recrutarea procurorilor și pe tot parcursul carierei.

Punctul 4 în redacția Hotărârii Adunării Generale a Procurorilor nr.1 din 22.02.2019

5 Codul are ca scop asigurarea eficienței activității procuraturii și a integrității procurorilor.

II. PRINCIPIILE ETICII ȘI CONDUITEI

6 Procurorii se află în serviciul societății, sunt responsabili de conduita lor și au datoria ca prin fiecare acțiune și decizie să onoreze jurământul depus, respectând cele mai înalte standarde de etică și conduită potrivit următoarelor principii:

- supremației legii;
- independenței;
- integrității;
- imparțialității;
- profesionalismului;
- colegialității;
- transparenței;
- confidențialității;
- corectitudinii.

Punctul 6 în redacția Hotărârii Adunării Generale a Procurorilor nr.1 din 22.02.2019

6.1 Principiul supremației legii

Potrivit acestui principiu, procurorul trebuie:

6.1.1 să respecte legislația națională și actele internaționale la care Republica Moldova este parte, principiile judecătii echitabile cum sunt prevăzute în articolul 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului, actele normative ale Procuraturii, și ale organelor de autoadministrare a procurorilor;

6.1.2 să acționeze în mod echitabil și onest;

6.1.3 să respecte prezumția nevinovăției;

6.1.4 să respecte drepturile și interesele legitime ale părților și participanților la proces, persoanelor fizice și juridice;

6.1.5 să conștientizeze faptul că acționează din numele societății și în interes public, și se va strădui să mențină echilibrul dintre interesul general al societății și interesele și drepturile fiecărui cetățean;

6.1.6 să se asigure ca procedurile penale să opereze cât de rapid posibil, în concordanță cu interesele justiției;

6.1.7 să se asigure, că persoanele implicate în procesul penal sunt corect informate în privința drepturilor lor și a statutului juridic;

6.1.8 să examineze probele propuse pentru a vedea dacă ele au fost obținute legal, și să refuze folosirea probelor despre care sunt suspiciuni rezonabile că au fost obținute prin metode ilegale, cu încălcarea gravă a drepturilor altor persoane, contra altor persoane decât cele care au aplicat asemenea măsuri;

Subpunctul 6.1 modificat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr.1 din 22.02.2019

6.2 Principiul independenței

Potrivit acestui principiu, procurorul trebuie:

6.2.1 să-și exercite atribuțiile în mod independent, imparțial, onest, ireproșabil, dând dovadă de o înaltă ținută morală și maximă corectitudine și să contribuie la realizarea eficientă și efectivă a actului de justiție. Independența nu este un privilegiu sau o prerogativă conferită procurorilor în interes personal, ci o garanție a unei justiții echitabile, imparțiale și efective, care protejează interesul public și privat în societate;

6.2.2 să fie independent în luarea deciziilor și în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, asigurând respectarea principiilor separării puterilor în stat, legalității, independenței instituționale și responsabilității; în activitatea procurorului nu se admit acțiuni de lobby, imixțiuni sau influențe din exterior, inclusiv din partea celor care activează în politică, economie, finanțe, culte sau media;

6.2.3 în luarea deciziilor, inclusiv a celor discreționare, să acționeze în mod independent și imparțial în conformitate cu legea, respectând prevederile prezentului Cod și ale tuturor actelor departamentale și interdepartamentale;

6.2.4 să ia decizii bazate pe evaluarea imparțială și obiectivă a probelor, ținând cont de toate circumstanțele pertinente ale cauzei, să-și îndeplinească atribuțiile fără teamă, favoritism sau prejudecăți;

6.2.5 să nu folosească prerogativele funcției pentru a influența deciziile altor instituții sau persoane care activează atât în domeniul public, cât și în cel privat;

6.2.6 să nu facă parte din partide, mișcări sau formațiuni social-politice ori să desfășoare activități cu caracter politic sau, care nefiind politice, cheamă la schimbarea orânduirii politice existente, iar în exercitarea atribuțiilor, să se abțină de la exprimarea sau manifestarea, în orice mod, a convingerilor sau viziunilor lui politice;

6.2.7 să nu execute indicațiile sau solicitările politicienilor, ale persoanelor cu funcții de demnitate publică, ale funcționarilor de stat și ale reprezentanților instituțiilor de drept, dacă acestea sunt contrare legislației, altor acte normative sau principiilor prezentului Cod, cu excepția indicațiilor scrise ale procurorului ierarhic superior, date în strictă conformitate cu legea. În cazul în care va primi asemenea indicații sau

solicitări, să informeze imediat procurorul ierarhic superior, iar în caz dacă această indicație sau solicitare conține elementele unei infracțiuni, să se autosesizeze.

6.2.8 să promoveze și să apere independența profesiei. Să sesizeze Consiliul Superior al Procurorilor pentru orice faptă de natură să afecteze independența, imparțialitatea sau reputația profesională.

6.3 Principiul integrității

Potrivit acestui principiu, procurorul trebuie:

6.3.1 să respecte cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate pentru a asigura încrederea societății în procuratură;

6.3.2 fiind conștient de riscurile corupției, să nu admită comportament coruptibil în activitatea sa, să nu pretindă și să nu accepte cadouri, favoruri, beneficii sau alte remunerații ilicite pentru îndeplinirea sau, după caz, neîndeplinirea atribuțiilor funcționale sau în virtutea funcției deținute;

6.3.3 să se abțină de la luarea deciziilor atunci când interesele sale, ale persoanelor înrudite prin sînge, adopție, afinitate sau ale altor persoane apropiate familiei sale ar putea influența corectitudinea deciziilor;

6.3.4 să nu acționeze în calitate de procuror și să nu ofere consultații altor persoane în cazurile în care procurorul, familia sa sau partenerii de afaceri ai acesteia au un interes personal, privat sau financiar. Ca excepție, procurorul poate oferi consultații părinților, soțului (soției), copiilor săi, precum și persoanelor aflate sub tutela sau curatela sa;

6.3.5 să nu facă promisiuni privind deciziile pe care urmează să le ia, să se comporte onest și decent, prin exemplul personal, să creeze o reputație impecabilă a procurorului; **6.3.6** să nu ofere temei de a se considera drept o persoană pretabilă comiterii unor acte de corupție sau abuzuri;

6.3.7 să nu folosească contrar legii proprietatea statului, a persoanelor fizice sau juridice;

6.3.8 să nu folosească simbolurile procuraturii și actele oficiale ale procurorilor în alte scopuri decît în interes de serviciu.

6.4 Principiul imparțialității

Potrivit acestui principiu, procurorul trebuie:

6.4.1 să respecte egalitatea tuturor persoanelor în fața legii, asigurîndu-le un tratament nediscriminatoriu, indiferent de naționalitate, origine etnică și statut social, sex, rasă, dezabilitate, avere, limbă, vîrstă, religie, viziuni politice, orientare sexuală sau alte criterii;

6.4.2 să rămână liber de orice relații, subiectivism sau părtinire, care afectează, sau pot fi percepute ca afectînd capacitatea de a decide independent.

6.4.3 să rămână liberi de influența intereselor individuale sau colective și în afara presiunilor publice sau din partea mijloacelor de informare în masă;

6.4.4 să nu admită ca interesele financiare sau personale sau ale familiei, relațiile sociale sau de altă natură să-i influențeze negativ conduita în calitatea sa oficială de

procuror. În special, se va abține de a acționa în calitate de procuror în cazurile în care el, familia sa, persoanele cu care ar avea o relație notorie ce nu poate fi dezmințită sau partenerii de afaceri au un interes personal, privat sau financiar.

Subpunctul 6.4 modificat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr.1 din 22.02.2019

6.5 Principiul profesionalismului

Potrivit acestui principiu, procurorul trebuie:

6.5.1 să conștientizeze că cel mai înalt nivel al competențelor profesionale este una din principalele premise pentru un serviciu eficient al procuraturii, precum și pentru încrederea publicului în acest serviciu;

6.5.2 să contribuie la perfecționarea abilităților profesionale, să fie la curent cu legislația, jurisprudența modernă și standardele privind drepturile omului;

6.5.3 să folosească resursele disponibile ale Procuraturii în mod rațional, optim și responsabil; să-și extindă continuu cunoștințele și să-și dezvolte aptitudinile profesionale;

6.5.4 să ia atitudine față de orice încălcare a legii, a normelor de etică și conduită admisă de către judecători, avocați, ofițeri de urmărire penală și alte părți sau participanți la proces;

6.5.5 să fie corect în relațiile cu toate persoanele pentru a nu leza onoarea și demnitatea acestora, iar în cazul unor abateri în exercitarea atribuțiilor sale, să suporte consecințele și să facă concluziile de rigoare;

6.5.6 în exercițiul funcțiunii, să aibă o ținută vestimentară adecvată, iar în ședințele de judecată să poarte mantie.

6.6 Principiul colegialității

Potrivit acestui principiu, procurorul urmează:

6.6.1 să facă schimb de experiență cu colegii săi, să împărtășească cunoștințele și abilitățile profesionale cu procurorii începători, fără a le influența decizia privind fondul cauzei;

6.6.2 să se abțină de la comentarii publice privind activitatea altor procurori, să nu facă declarații ofensatoare sau denigratoare și să nu admită discriminarea profesională; **6.6.3** să stabilească relații de colegialitate cu procurorii din țară și din străinătate, să coopereze cu ei în domeniile de activitate ale Procuraturii, conform legii și uzanțelor internaționale;

6.6.4 să manifeste respect și politețe în raportul de subordonare ierarhică superioară și viceversa;

6.6.5 să evite conflictele la serviciu și în relațiile cu alte persoane;

6.6.6. să beneficieze de dreptul de a participa la diverse manifestări culturale, sociale și sportive, organizate sub egida procuraturii.

6.6¹ Principiul transparenței

Potrivit acestui principiu procurorul trebuie:

6.6^{1.1} să țină cont că pentru instituție încrederea cetățenilor este esențială și că aceasta poate fi sporită prin activități transparente, cuprinzând informații exacte și actualizate

în mod corect despre cauzele instrumentate, deciziile adoptate, mediul de lucru al procurorilor și valorile instituției;

6.6^{1.2} să colaboreze în scopul asigurării respectării principiului transparenței cu Secția relații publice, ori de câte ori o cere interesul urmăririi penale și al societății;

6.6^{1.3} în comunicarea lor cu mass-media să rămână imparțiali, astfel încât să nu influențeze pe nimeni într-un fel nepotrivit sau să aducă critici personale;

6.6^{1.4} să țină cont în comunicarea cu mass-media de prezumția de nevinovăție, dreptul la viață privată și demnitate, dreptul la informare și libertatea presei, dreptul la un proces echitabil, dreptul la apărare, integritate, eficiența și confidențialitatea investigațiilor.

6.6^{1.5} să se asigure că nu periclitizează viața sau integritatea fizică a celor implicați în proces (și în special victime și martori) sau activitatea organelor de urmărire penală sau celor care exercită activitatea specială de investigație prin dezvăluirea investigațiilor în curs;

6.6^{1.6} să nu prejudicieze în mod nejustificat onoarea și reputația altora;

6.6^{1.7} să nu tăinuiească și să nu denatureze informațiile privind averile deținute sau conflictele de interes, acestea urmând a fi făcute publice în virtutea funcției.

Subpunctul 6.6¹ introdus prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr.1 din 22.02.2019

6.7 Principiul confidențialității

Potrivit acestui principiu, procurorul este obligat:

6.7.1 să țină cont de faptul că activitatea de procuror implică informații confidențiale, dând dovadă de precauție atât la gestionarea locului de muncă, cât și în timpul liber;

6.7.2 să nu divulge, să nu comenteze și să nu folosească în interese personale informațiile confidențiale sau secrete de care a luat cunoștință în exercitarea atribuțiilor sale;

6.7.3 să nu facă publice informațiile care pot prejudicia activitatea Procuraturii, a altor organe de drept, a instituțiilor publice și companiilor private;

6.7.4 să nu acceseze documente, registre sau alte mijloace pentru a obține informații confidențiale care nu vizează în mod direct cauzele instrumentate;

6.7.5 să respecte obligația de confidențialitate și după încheierea serviciului în cadrul Procuraturii.

Subpunctul 6.7 în redacția Hotărârii Adunării Generale a Procurorilor nr.1 din 22.02.2019

6.8 Principiul corectitudinii

Potrivit acestui principiu, procurorul trebuie:

6.8.1 să dea dovadă de precauție și responsabilitate la frecventarea anumitor locuri publice și private; în luarea deciziei de a frecventa aceste locuri, să ia în considerare reputația localului și a persoanelor care-l frecventează;

6.8.2 să se comporte întotdeauna în mod onorabil și demn, respectând regulile de conduită general acceptabile;

6.8.3 să nu-și exercite atribuțiile de serviciu sub influența alcoolului, și să nu consume, în nici un caz, substanțe narcotice, psihotrope sau alte substanțe interzise;

6.8.4 să adopte un comportament lipsit de aroganță, bazat pe respect și politețe față de colegii săi, participanții la proces, instanțele de judecată, organele de urmărire penală și investigație, reprezentanții autorităților publice și ai instituțiilor de drept, să reacționeze adecvat în cazul apariției unor divergențe;

6.8.5 să se comporte în familie și în societate adecvat normelor de conviețuire socială unanim recunoscute pentru a se bucura de respect și să nu compromită statutul de procuror;

6.8.6 să evite relațiile cu persoane care ar putea compromite reputația procurorului.

6.8.7 să nu admită postarea de mesaje, înregistrări video, fotografii și alte informații în mass-media, surse on-line sau rețelele de socializare ce ar compromite statutul de procuror.

III. DISPOZIȚII FINALE.

7. Fiind conștienți de importanța respectării prevederilor enunțate, Adunarea Generală a Procurorilor aprobă prezentul Cod. Codul poate fi modificat și completat prin aceeași procedură, dacă legea nu prevede altfel.

8. Consiliul Superior al Procurorilor va întreprinde măsurile necesare pentru aducerea la cunoștință tuturor procurorilor a prevederilor prezentului Cod, care fac parte din cerințele de muncă ale procurorului.

9. Consiliul Superior al Procurorilor și Procurorul General urmează să întreprindă măsurile necesare, în limitele competenței, privind asigurarea condițiilor de respectare a prezentului Cod.

10. Încălcarea normelor prevăzute de prezentul Cod se investighează de către Inspekția Procurorilor și se examinează de către Colegiul de disciplină și etică și poate atrage, după caz, sancțiuni disciplinare.

11. Colegiul de disciplină și etică va elabora îndrumări suplimentare scrise cu privire la interpretarea normelor de etică cu care se vor confrunta procurorii, inclusiv vor veni cu exemple practice privind încălcarea prevederilor prezentului Cod. Acordarea consilierii confidențiale în anumite cauze concrete, la cererea procurorului interesat, va fi asigurată de persoane desemnate de către CSP în calitate de consilieri de etică, aceștia fiind aleși din rândul foștilor membri ai organelor de autoadministrare din cadrul Procuraturii. La selecție se va ține cont de reputația procurorului și abilitățile de comunicare ale acestuia. CSP va face publică lista cu identitatea consilierilor, datele de contact și va reglementa condițiile de purtare a discuțiilor și păstrare a confidențialității.

Punctul 11 modificat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr.1 din 22.02.2019

12. Codul intră în vigoare la 1 august 2016, cu excepția propoziției a doua din pct.6.5.6 care va intra în vigoare la 1 ianuarie 2017.

13. La data intrării în vigoare a prezentului cod, Codul de etică și conduită al procurorului, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr.12-173/15 din 30.07.2015 se abrogă.